

Акімова Людмила Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент, докторант
Дніпропетровського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України
ORCID: 0000-0002-2747-2775
e-mail: l.m.akimova@nuwm.edu.ua*

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Надано визначення дефініції “моніторинг”. Окреслено основні завдання моніторингу соціально-економічного стану. Зазначено принципи, за допомогою яких досягається ефективність проведення моніторингу та його основних завдань. Визначено суб’єкти державного регулювання, які забезпечують організацію та проведення моніторингу економічної безпеки України. Проаналізовано нормативно-правове регулювання, яке забезпечує контроль у сфері економічної безпеки.

Ключові слова: державне управління; моніторинг; принцип цілеспрямованості; принцип системного підходу; принцип комплексності; принцип безперервності; принцип послідовності; принцип періодичності; принцип порівнюваності.

Постановка проблеми. Сучасні глобалізаційні процеси призводять до зміни соціального та економічного розвитку країни, що, своєю чергою, впливає на інтеграцію в світове співтовариство та взаємодію з ним. Враховуючи ці передумови, політика держави повинна бути спрямована на захист та збереження економічної безпеки не лише країни, але й регіону та підприємства. Останнім часом у сучасних умовах державного управління саме питання економічної безпеки набуває ключового значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження процесів організації та проведення моніторингу ефективності забезпечення економічної безпеки України відображені у працях таких науковців, як: С. Белей, В. Галіцин, Л. Ільчук, Е. Коротков, І. Мігус, Б. Литвак, О. Терещенко, О. Удалих.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Мета статті полягає у дослідженні процесів організації та проведення моніторингу ефективності забезпечення економічної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах забезпечення економічної безпеки країни є основним та найголовнішим завданням для керівництва будь-якої держави. Для кращого забезпечення та ефективності функціонування економіки влада країни здійснює організацію та проводить моніторинг. Вищенаведені процеси допомагають оцінити ефективність заходів,

до яких вдається керівництво держави для забезпечення сталого розвитку держави, регіону, підприємства. Для кращого розуміння цієї тематики необхідно надати визначення дефініції “моніторинг”.

Відповідно до Наказу Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України “Про затвердження Методики проведення моніторингу та оцінювання ефективності програм соціальної підтримки населення” № 1396/1272/730/243/528 від 01.09.2017 р., моніторинг – це систематичний збір, аналіз та подання відповідної інформації для прийняття центральними органами виконавчої влади рішень щодо удосконалення управління системою соціальної підтримки населення [1].

Науковець О. Терещенко розглядає моніторинг як компоненту контролю, що реалізується на всіх його етапах, а саме на етапі попереднього, поточного та підсумкового контролю [2].

В. Галіцин визначає, що моніторинг – це не окрема компонента організації контролю на підприємстві, а система, що об’єднує в собі функції обліку, аналізу та контролю й створює підґрунтя для прогнозування [3].

Однак Б. Литвак відстоює позицію, згідно з якою “моніторинг” є спеціально організованим систематичним спостереженням за станом яких-небудь об’єктів [4].

На думку Е. Короткова, моніторинг – це “систематичне відстеження процесів або тенденцій, постійне спостереження з метою своєчасного оцінювання ситуацій, що склалися” [5].

На нашу думку, моніторинг – це комплекс заходів, які спрямовані на контроль за явищами, отриманими на підставі спостереження з подальшою їх фіксацією.

Моніторинг слугує інформаційним підґрунтям забезпечення функціонування і розвитку соціально-економічної системи. Механізм такої системи виявляє та вирішує соціальні й економічні проблеми і складається із двох взаємодіючих частин – виконавчого механізму та механізму функціонування і розвитку соціально-економічної системи. При цьому провідна роль належить другому механізму, оскільки він забезпечує життєздатність і сталий розвиток системи.

Моніторинг як складова управління соціально-економічною системою є частиною її механізму. Тому механізм формування моніторингу такої системи, який за своєю суттю є управлінським, має адекватно співвідноситися з організаційно-економічною і технологічною структурою та цілями самої системи. Науковці Л. Ільчук, О. Давидюк вважають, що забезпечення і підтримка соціальної безпеки у державі та суспільстві можливі лише за умови наявності та здійснення постійно діючого моніторингу розвитку соціально-економічної ситуації в державі, за умови поєднання процесів розроблення

стратегії політики соціальної безпеки з прийняттям відповідних рішень на державному рівні із цього питання [6]. Основними завданнями моніторингу соціально-економічного стану є:

- організація спостереження, одержання достовірної та об'єктивної інформації про протікання на території соціально-економічних процесів;
- оцінка і системний аналіз одержуваної інформації, виявлення причин, що викликають певний тип перебігу економічних процесів;
- забезпечення в установленому порядку органів управління інформацією, отриманою при здійсненні соціально-економічного моніторингу;
- розробка прогнозів розвитку соціально-економічної ситуації;
- підготовка рекомендацій, спрямованих на подолання негативних і підтримку позитивних тенденцій, доведення їх до відома відповідних органів управління і влади [7].

Ефективність моніторингу та визначення його основних завдань забезпечується за допомогою дотримання певних принципів (рис. 1) [8].

Із нижченаведеного рис. 1 видно, що до принципів моніторингу належать:

- цілеспрямованість – уся система раціонального моніторингу повинна бути орієнтована на вирішення конкретних управлінських завдань;
- системний підхід – розгляд регіону як підсистеми великої суспільної системи дослідження зв'язків його з іншими територіальними ланками;
- комплексність – моніторинг окремих сфер і напрямків розвитку регіону повинен здійснюватись у взаємозв'язку один із одним;
- необхідно здійснювати послідовне вирішення всієї сукупності завдань моніторингу по кожному з його напрямків;
- безперервність у спостереженні за об'єктом;
- періодичність зняття інформації;
- порівнюваність застосовуваних показників моніторингу в часі.

На сьогодні створена певна установа, яка здійснює постійний фінансовий моніторинг національної безпеки. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України” № 466/2011 від 13.04.2011 р., основними завданнями Державної служби фінансового моніторингу (далі – Держфінмоніторингу України) є: реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а також внесення пропозицій щодо її формування; збирання, оброблення та аналіз інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції або інформації, що може бути пов'язана з підозрою у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванні тероризму; створення та забезпечення функціонування єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму [9].

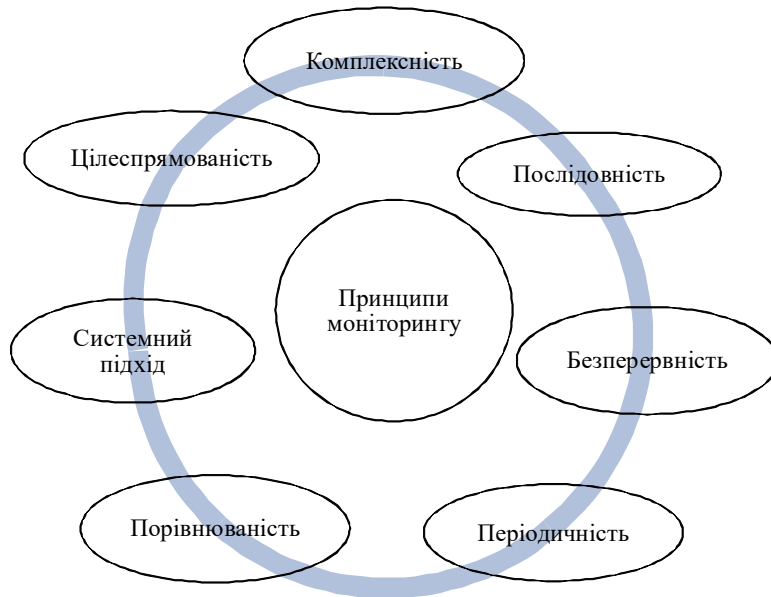

Рис. 1. Принципи моніторингу

У згаданій установі створена відповідна система моніторингу, елементами якої мають стати об'єкти та суб'єкти моніторингу, що будуть взаємодіяти завдяки визначеним організаційною структурою зв'язкам. При цьому, об'єктом моніторингу необхідно вважати небезпеки реалізації національних інтересів в економічній сфері, а суб'єктами моніторингу є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, що наділені державно-владними повноваженнями в питаннях щодо забезпечення економічної безпеки. Чинними нормативно-правовими актами визначено, що формування інформаційної бази, а також аналіз стану й тенденцій економічного і соціального розвитку України, секторів та галузей економіки здійснюють, здебільшого, Державна служба статистики України (далі – Держстат) та Міністерство економічного розвитку і торгівлі.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів "Про затвердження Положення про Державну службу статистики України" № 481 від 23.06.2014 р., основними завданнями Держстату є: здійснювати формування інформаційної бази для прогнозування та аналізу тенденцій і закономірностей соціально-економічного розвитку, складати національні рахунки; організувати і проводити статистичні спостереження за соціально-економічними та демографічними явищами і процесами, екологічною ситуацією в Україні та її регіонах шляхом збирання форм державної статистичної звітності та проведення спеціально організованих статистичних спостережень (переписів, одноразових обліків, опитувань, вибіркового обстежень, зокрема населення (домогосподарств) [10]. Вищенаведені завдання можуть бути розглянуті як моніторинг соціально-

економічного розвитку України. Державна служба статистики проводить розрахунок показників соціально-економічного розвитку (рис. 2) [11].

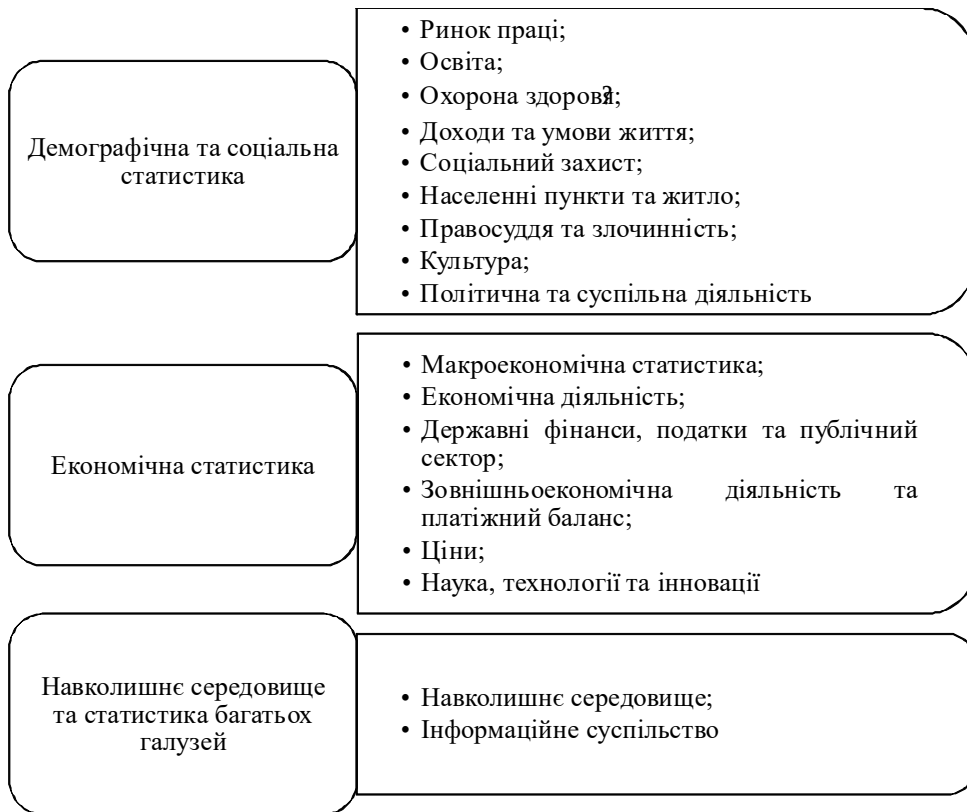

Рис. 2. Показники соціально-економічного розвитку

Із рис. 2 ми бачимо, що економічна статистика складається з: макроекономічної статистики, яка враховує тенденції ділової активності; економічної діяльності, складовими якої є: діяльність підприємства, послуги, внутрішня торгівля, капітальні інвестиції, основні засоби, сільське, лісове та рибне господарство, енергетика, промисловість, будівництво, транспорт, туризм; державні фінанси, податки та публічний сектор; зовнішньоекономічної діяльності та платіжного балансу, що враховує зовнішню торгівлю товарами, зовнішню торгівлю послугами, інвестиції зовнішньоекономічної діяльності; цін, які враховують: споживчі ціни, ціни виробників; науки, технології та інновацій, які складаються з: науки, технологій та інновацій. Тобто, Держстат здійснює оцінку поточного стану показників, проводить аналіз наявних закономірностей, а також відображає результати моніторингу.

Здійснення моніторингу соціально-економічного стану – одна з нових функцій статистичних систем у різних країнах. Якщо раніше головними

завданнями статистичних служб були спостереження за перебігом процесів й аналіз даних, то за останні роки у низці європейських країн ці служби здійснюють моніторинг у широкому його значенні, виконуючи також завдання щодо короткострокового прогнозування та візуалізації результатів моніторингу, надання їх конкретному користувачеві [12]. Мета функціонування такої системи моніторингу полягає у забезпеченні органів управління повною, своєчасною та достовірною інформацією про процеси, що відбуваються в різних сферах економіки і впливають на стан національної безпеки країни. Вона має будуватися на таких основних принципах: а) узгодженості нормативно-правового й організаційно-методичного забезпечення, сумісності технічного, інформаційного та програмного забезпечення її складових; б) систематичності спостережень за станом різних складових національної безпеки, соціально-економічної ситуації, транспортної інфраструктури, потенційно небезпечними об'єктами; в) своєчасності отримання, комплексності опрацювання та використання інформації, що надходить і зберігається в системі моніторингу; г) об'єктивності первинної, аналітичної та прогнозної інформації, оперативності її доведення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, засобів масової інформації, населення України, зацікавлених міжнародних установ і світового співтовариства.

Тобто доцільним вбачається створення в країні аналітичної установи, відповідальної за постійний моніторинг стану національної безпеки, її потенційних загроз, надання вичерпної інформації про масштаби, структуру, динаміку, соціально-економічні наслідки тощо.

Система моніторингу загроз національній безпеці передбачає значну кількість елементів, які формують складну організаційну структуру. Елементами такої системи, насамперед, мають стати об'єкти та суб'єкти моніторингу, що будуть взаємодіяти завдяки визначеним організаційною структурою зв'язкам. Об'єктом моніторингу є безпеки реалізації національних інтересів у будь-якій сфері, а суб'єктами моніторингу є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, що наділені державно-владними повноваженнями в питаннях забезпечення національної безпеки [13].

Відповідно до Указу Президента України "Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України" № 634/2011 від 31.05.2011 р., Міністерство економічного розвитку та торгівлі України (далі – Мінекономрозвиток), відповідно до покладених на нього завдань: аналізує стан та тенденції економічного і соціального розвитку України, секторів та галузей економіки, адміністративно-територіальних одиниць; розробляє пропозиції щодо пріоритетних напрямів розвитку та реформування економіки, враховуючи принципи сталого розвитку; здійснює державне прогнозування економічного і соціального розвитку України та підготовку відповідних планів і програм, складає прогнозні зведені національні рахунки для економіки загалом, зокрема таблиці "витрати – випуск" (міжгалузеві баланси); забезпечує координацію роботи

органів виконавчої влади із зазначених питань; розробляє структуру прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку, методичні рекомендації щодо їх підготовки; відповідає за впровадження сучасних методологічних підходів до прогнозування та розроблення планів і програм економічного і соціального розвитку, проведення в установленому порядку моніторингу показників розвитку регіонів, районів і міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення та формування переліку показників, за якими проводиться моніторинг розвитку територій і визнання їх депресивними; проводить моніторинг ефективності діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері державно-приватного партнерства; здійснює проведення моніторингу та аналізу системи державних закупівель; організовує та проводить моніторинг впровадження систем управління якістю в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях [14].

На нашу думку, окрім Державної служби статистики, моніторинг у сфері забезпечення економічної безпеки України здійснюють також і інші державні органи (рис. 3) [15].

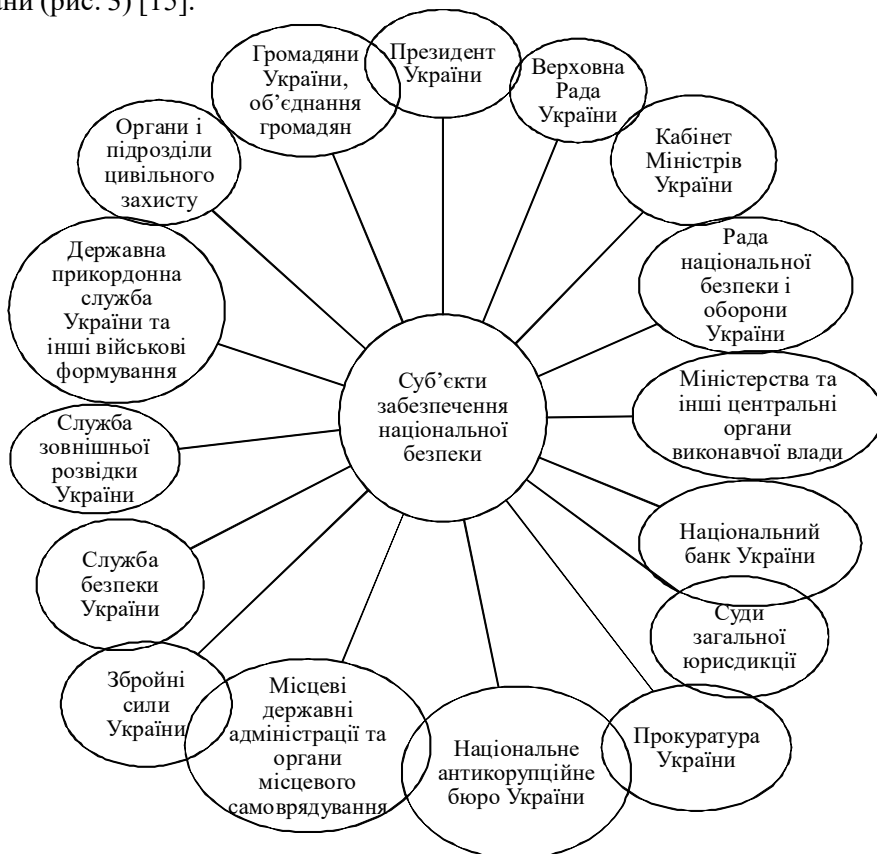

Рис. 3. Суб'єкти забезпечення національної безпеки

Відповідно до Закону України “Про основи національної безпеки України”, до основних суб’єктів, які забезпечують національну безпеку, належать:

– Президент України як глава держави, гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, Верховний Головнокомандувач Збройних сил України і Голова Ради національної безпеки і оборони України – здійснює загальне керівництво у сферах національної безпеки та оборони України;

– Верховна Рада України – в межах повноважень, визначених Конституцією України, визначає засади внутрішньої та зовнішньої політики, основи національної безпеки, формує законодавчу базу у цій сфері, схвалює рішення з питань введення надзвичайного і воєнного стану, мобілізації, визначення загальної структури, чисельності, функцій Збройних сил України та інших військових формувань, створених відповідно до законів України;

– Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади – забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, обороноздатності, національної безпеки України, громадського порядку і боротьби із злочинністю;

– Рада національної безпеки і оборони України – координує та контролює діяльність органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони, з урахуванням змін у геополітичній обстановці вносить Президенту України пропозиції щодо уточнення Стратегії національної безпеки України, Стратегії кібербезпеки України та Воєнної доктрини України;

– міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України – в межах своїх повноважень забезпечують виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України завдань, здійснюють реалізацію концепцій, програм у сфері національної безпеки, підтримують у стані готовності до застосування сили та засоби забезпечення національної безпеки;

– Національний банк України – відповідно до основних засад грошово-кредитної політики, визначає та проводить грошово-кредитну політику в інтересах національної безпеки України;

– місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування – забезпечують вирішення питань у сфері національної безпеки, віднесених законодавством до їх компетенції;

– воєнна організація держави – забезпечує оборону України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів, протидіє зовнішнім загрозам воєнного спрямування;

– органи і підрозділи цивільного захисту – здійснюють заходи щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період;

– правоохоронні органи – ведуть боротьбу із злочинністю і протидіють тероризму;

– суди загальної юрисдикції – здійснюють судочинство у справах про злочини, що завдають шкоди національній безпеці України;

– Прокуратура України здійснює повноваження у сфері національної безпеки України, відповідно до Конституції України та Закону України “Про прокуратуру України”;

– громадяни України – через участь у виборах, референдумах та через інші форми безпосередньої демократії, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які вони обирають, реалізують національні інтереси, добровільно і в порядку виконання конституційних обов’язків здійснюють заходи, визначені законодавством України щодо забезпечення її національної безпеки; як безпосередньо, так і через об’єднання громадян привертають увагу суспільних і державних інститутів до небезпечних явищ та процесів у різних сферах життєдіяльності країни; у законний спосіб і законними засобами захищають власні права та інтереси, а також власну безпеку [16].

На сьогодні відсутній документ, який становить нормативно-правову базу проведення моніторингу в державі, але, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики” № 856 від 21.10.2015 р., моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів проводиться шляхом здійснення розрахунків рейтингової оцінки (ранжування) регіонів за кожним напрямом та розрахунку загальної рейтингової оцінки загалом за всіма напрямами: щокварталу, щороку [17].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів” № 931 від 11.11.2015 р., цей порядок визначає механізм розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України (далі – Стратегія) і плану заходів із її реалізації (далі – План заходів), а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії і виконання Плану заходів. Згідно з цим документом, Моніторинг виконання плану заходів проводиться щороку Мінрегіоном із залученням громадських об’єднань та наукових установ на підставі даних офіційної статистики, інформації міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій. Центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, які визначені Планом заходів відповідальними за виконання завдань Стратегії:

– визначають структурний підрозділ, відповідальний за координацію виконання завдань Стратегії, та не пізніше, ніж через три місяці після затвердження Плану заходів, затверджують план роботи з виконання завдань Стратегії, згідно з додатком 1;

– аналізують стан виконання плану роботи з виконання завдань Стратегії та щопівроку подають Мінрегіону затверджений звіт про виконання завдань Стратегії (до 30 серпня – за перше півріччя та до 28 лютого – річний) за формою, згідно з додатком 2 за підписом керівника відповідного органу виконавчої влади, скріплений печаткою, та розміщують його на своєму офіційному веб-сайті, а також подають аналітичну записку про основні результати, досягнуті у звітному періоді, з поясненням позитивних та негативних факторів, що вплинули на виконання завдань Стратегії [18].

Згідно із ст. 8 Закону України “Про засади державної регіональної політики” № 13 від 05.02.2015 р., Державна стратегія регіонального розвитку України визначає: систему моніторингу та оцінки результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України. Відповідно до п. 6 згаданої статті, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, здійснює моніторинг реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України та через три роки після початку її реалізації подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо коригування (за необхідності) її завдань та заходів, продовження періоду дії. У ст. 23 цього документу зазначено, що моніторинг реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України та Плану заходів з її реалізації проводиться шляхом збирання та аналізу показників, що характеризують стан реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України, на основі офіційних статистичних даних та інформації центральних органів виконавчої влади [19].

Важливою складовою також є забезпечення економічної безпеки на підприємстві, оскільки в країні процес проведення моніторингу для ефективного забезпечення економічної безпеки України повинен враховувати контроль за діяльністю не лише на рівні держави, регіону, але й на рівні підприємства, що, своєю чергою, дасть змогу керівництву приймати ефективні управлінські рішення [20 – 22].

Система управління системи моніторингу економічної безпеки складається з таких етапів:

- моніторинг базових умов функціонування підприємства: моніторинг базових показників функціонування підприємства з урахуванням його специфіки;
- моніторинг показників економічної діяльності підприємств конкурентів галузі;
- встановлення первинних кореляційний зв’язків між отриманими даними;
- розробка прогнозно-діагностичної моделі системи моніторингу економічної безпеки, що складається з: визначення осей координат для моделі;

визначення системоутворюючих інваріантів; формування цільового стану; формування прогнозного стану;

- розробка системи моніторингу, що враховує:
- впровадження методології визначення рівня економічної безпеки;
- створення системи показників, які характеризують стан підприємства:

по групах: попереджувальні і поточні; по об'єктах: ті, що використовують час, та ті, що використовують знання;

- визначення еталонних значень динаміки показників;
- визначення параметрів відхилень показників від еталонних значень;
- аналіз діяльності системи моніторингу економічної безпеки:

обробка даних; визначення причин відхилень значень показників від запланованих; візуалізація зміни стану системи моніторингу економічної безпеки проблемно-діагностичної моделі; розробка висновків за отриманими даними;

– розробка і впровадження на практиці підзаконних нормативно-правових актів та рекомендацій щодо поліпшення функціонування системи моніторингу економічної безпеки підприємства [23].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, з проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що моніторинг є необхідною та невід'ємною ланкою під час прийняття, контролю за рішеннями у структурах господарського управління, законодавчої та виконавчої влади. Для дотримання правильної процедури організації та проведення моніторингу економічної безпеки України створене відповідне нормативно-правове забезпечення, яке спрямоване на визначення ролі кожного з суб'єктів, який проводить моніторинг, і яке, з метою розроблення правових засад функціонування системи моніторингу національної безпеки, потрібно доповнити підзаконними нормативно-правовими актами, що мають відображати положення щодо державної системи моніторингу національної безпеки, її поняття, мету, завдання, принципи і суб'єкти, особливості функціонування тощо. Таким чином, завдання пошуку нової парадигми розвитку сектору безпеки й оборони, нагальність поточного спостереження, контролю, оцінювання та аналізу тенденцій розвитку суспільства актуалізує потребу запровадження постійного моніторингу загроз національній безпеці, що сприятиме формуванню обґрунтованих управлінських рішень і підвищенню ефективності державного регулювання в системі її забезпечення.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Методики проведення моніторингу та оцінювання ефективності програм соціальної підтримки населення : Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України № 1396/1272/730/243/528 від 01.09.2017 р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1191-17> (дата звернення: 10.09.2018).

2. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2006. 552 с.
3. Галіцин В. К. Системи моніторингу : монографія. Київ : КНЕУ, 2000. С. 46.
4. Литвак Б. Г. Разработка управленческого решения. Москва : Дело, 2000. С. 87.
5. Коротков Е. М. Концепция менеджмента. Москва : Дека, 1997. С. 293.
6. Ільчук Л. І., Давидюк О. О. Критерії, показники та індикатори соціальної безпеки (спроба аналізу). URL : http://www.cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=230:2013-02-12-08-52-22&catid=16:2010-06-10-20-23-45&Itemid=23 (дата звернення: 10.09.2018).
7. Бєлай С. В. Дослідження механізмів моніторингу загроз національній безпеці України соціально-економічного характеру // Університетські наукові записки. 2013. № 4. С. 483.
8. Галіцин В. К. Системи моніторингу... 231 с.
9. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : Постанова Кабінету Міністрів України № 466/2011 від 13.04.2011 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-п> (дата звернення: 10.09.2018).
10. Про затвердження Положення про Державну службу статистики України : Постанова Кабінету Міністрів України № 481 від 23.06.2014 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/481-2014-п> (дата звернення: 10.09.2018).
11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 10.09.2018).
12. Бєлай С. В. Дослідження механізмів моніторингу загроз національній безпеці України соціально-економічного характеру... С. 483.
13. Кобко Є. В. Моніторинг загроз національній безпеці держави: зарубіжний досвід та українські реалії публічно-правового забезпечення // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 1 (106). С. 22.
14. Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України : Указ Президента України № 634/2011 від 31.05.2011 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/634/2011> (дата звернення: 10.09.2018).
15. Про основи національної безпеки України : Закон України № 39 від 19.06.2003 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення: 10.09.2018).
16. Там само.
17. Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики : Постанова Кабінету Міністрів України № 856 від 21.10.2015 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-п> (дата звернення: 10.09.2018).
18. Про затвердження Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів : Постанова Кабінету Міністрів України № 931 від 11.11.2015 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/931-2015-п/para8#n8> (дата звернення: 10.09.2018).
19. Про засади державної регіональної політики : Закон України № 13 від 05.02.2015 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19/para201#n201> (дата звернення: 10.09.2018).
20. Акімова Л. М. Теоретичні основи державного управління розвитком національної безпеки // Державне управління: удосконалення та розвиток : електрон.

наук. фах. вид. 2015. № 5. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210> (дата звернення: 10.09.2018).

21. Акімова Л. М. Етапи становлення економічної безпеки держави: зарубіжний та вітчизняний досвід // Державне управління: удосконалення та розвиток : електрон. наук. фах. вид. 2016. № 8. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1246> (дата звернення: 10.09.2018).

22. Акімова Л. М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави // Державне управління: удосконалення та розвиток : електрон. наук. фах. вид. 2016. № 10. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> (дата звернення: 10.09.2018).

23. Удалих О. О. Організація моніторингу економічної ефективності капіталовкладень в системи водопостачання промислових підприємств // Ефективна економіка. 2015. № 2. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3821> (дата звернення: 10.09.2018).

Статтю подано: 03.07.2018

Статтю схвалено: 06.08.2018

Akimova Liudmyla Mykolaivna

*PhD in Economics, Associate Professor, Doctoral student
of the Dnipropetrovsk Regional Institute for Public Administration
of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine*

ORCID: 0000-0002-2747-2775

e-mail: l.m.akimova@nuwm.edu.ua

ORGANIZATION AND MONITORING OF EFFICIENCY OF ENSURING ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE

Problem setting. Definition of “monitoring” definition is given. The main tasks of monitoring the socio-economic status are outlined. These principles help to achieve the effectiveness of monitoring and its main objectives. Defined subjects of state regulation, which ensure the organization and monitoring of economic security of Ukraine. The normative-legal regulation, which provides control in the field of economic security, is analyzed.

Modern globalization processes lead to a change in the social and economic development of the country, which in turn affects integration into the world community and interaction with it. Given these assumptions, state policy should be aimed at protecting and preserving economic security not only of the country, the region but also of the enterprise. Recently, in the current conditions of state administration, it is the issues of economic security that are of key importance in the economy of the country.

Recent research and publications analysis shows that this issue is topical and in the future becomes very important. The study of the organization and monitoring of the effectiveness of economic security of Ukraine was reflected in the works of such scientists as: S. Belay, V. Galitsyn, L. Ilchuk, E. Korotkov, I. Migus, B. Litvak, A. Tereshchenko, A. Successful.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. To reveal the essence of monitoring socio-economic status – as one of the new functions of statistical systems in different countries. Previously, the main tasks of statistical services were monitoring the progress of the processes and analyzing data, in recent years in several European countries

these services have been monitoring in its broadest sense, also carrying out tasks for short-term forecasting and visualization of monitoring results, providing them to a specific user.

The purpose of the article is to study the organization and monitoring of the effectiveness of economic security in Ukraine.

Paper main body. In modern conditions, ensuring the economic security of the country is the main and main task for the leadership of any state. To better ensure and efficient operation of the economy, the authorities of the country carry out the organization and conduct monitoring. The above processes help evaluate the effectiveness of measures taken by the government to ensure sustainable development of the state, region, and enterprise. For a better understanding of this subject, it is necessary to define the definition of “monitoring”.

Monitoring serves as an information basis for ensuring the functioning and development of the socio-economic system. The mechanism of such a system discovers and solves social and economic problems and consists of two interacting parts – an executive mechanism and a mechanism for the functioning and development of the socio-economic system. The leading role belongs to the second mechanism, since it ensures the viability and sustainable development of the system.

Conclusions of the research and prospects for further studies. So, from the analysis we can conclude that monitoring is a necessary and integral part in the adoption and control of decisions in the structures of economic management, legislative and executive power. To comply with the proper procedure for organizing and conducting monitoring of Ukraine’s economic security, an appropriate legal and regulatory framework has been created that aims to determine the role of each of the subjects that monitors. Each of the sub-projects with the purpose of developing the legal basis for the functioning of the national security monitoring system should be supplemented by by-laws that should reflect the provisions on the state system for monitoring national security, its concept, goals, objectives, principles, actors, similar. Thus, the task of searching for a new paradigm for the development of the security and defense sector, the relevance of ongoing monitoring, monitoring, evaluation and analysis of the development trends of the society, actualizes the need to introduce a constant monitoring of national security threats, which will help to formulate sound management decisions and improve the effectiveness of state regulation in its security system.

Key words: public administration; monitoring; principle of purpose; principle of system approach; principle of complexity; principle of continuity; principle of sequence; principle of periodicity; principle of comparability.

References

1. Pro zatverdzhennia Metodyky provedennia monitorynhu ta otsiniuvannia efektyvnosti prohram sotsialnoi pidtrymky naselessnia. № 1396/1272/730/243/528. (2017) [in Ukrainian].
2. Tereshchenko, O. O. (2006). *Finansova sanatsiia ta bankrutstvo pidpriemstv*. Kyiv : KNEU, 2006. 552 p. [in Ukrainian].
3. Halitsyn, V. K. (2000). *Systemy monitorynhu*. Kyiv : KNEU. pp. 46 [in Ukrainian].
4. Lytvak, B. H. (2000). *Razrabotka upravlencheskoho resheniya*. Moskva : Delo. pp. 87 [in Russian].
5. Korotkov, E. M. (1997). *Kontseptsyia menedzhmenta*. Moskva: Deko, pp. 293 [in Russian].

6. Ilchuk, L. I., Davydiuk, O. O. (2018) *Kryterii, pokaznyky ta indykatory sotsialnoi bezpeky (sproba analizu)*. URL : http://www.cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=230:2013-02-12-08-52-22&catid=16:2010-06-10-20-23-45&Itemid=23 [in Ukrainian].

7. Bielai, S. V. (2013). Doslidzhennia mekhanizmiv monitorynhu zahroz natsionalnii bezpetsi Ukrainy sotsialno-ekonomichnoho kharakteru. *Universytetski naukovi zapysky*, Issue 4, pp. 483 [in Ukrainian].

8. Halitsyn, V. K. (2000). *Systemy monitorynhu...* 231 p.

9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu finansovoho monitorynhu Ukrainy. №466/2011. (2011). [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu statystyky Ukrainy. № 481. (2014). [in Ukrainian].

11. *Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy*. URL : www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].

12. Bielai, S. V. (2013). Doslidzhennia mekhanizmiv monitorynhu zahroz natsionalnii bezpetsi Ukrainy sotsialno-ekonomichnoho kharakteru...

13. Kobko, Ye. V. (2018). Monitorynh zahroz natsionalnii bezpetsi derzhavy: zarubizhnyi dosvid ta ukraïnski realii publichno-pravovoho zabezpechennia. *Naukovi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, № 1 (106), pp. 22 [in Ukrainian].

14. Pro Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. № 634/2011. (2011). [in Ukrainian].

15. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy. № 39. (2003) [in Ukrainian].

16. Ibid.

17. Pro zatverdzhennia Poriadku ta Metodyky provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii derzhavnoi rehionalnoi polityky. № 856. (2015) [in Ukrainian].

18. Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku Ukrainy i planu zakhodiv z yii realizatsii, a takozh provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii zaznachenykh Stratehii i planu zakhodiv. № 931. (2015) [in Ukrainian].

19. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky. № 13. (2015) [in Ukrainian].

20. Akimova, L. M. (2015). Teoretychni osnovy derzhavnogo upravlinnia rozvytkom natsionalnoi bezpeky. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, № 5. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210> [in Ukrainian].

21. Akimova, L. M. (2016). Etapy stanovlennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy: zarubizhnyi ta vitchyzniani dosvid. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok: elektronne naukove fakhove vydannia*, № 8. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1246> [in Ukrainian].

22. Akimova, L. M. (2016). Sutnisna kharakterystyka osnovnykh zahroz v ekonomichnii bezpetsi derzhavy. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, № 10. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> [in Ukrainian].

23. Udalykh, O. O. (2015). Orhanizatsiia monitorynhu ekonomichnoi efektyvnosti kapitalovkladen v systemy vodopostachannia promyslovykh pidpriemstv. *Efektyvna ekonomika*, № 2. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3821> [in Ukrainian].

Цитування: Акімова Л. М. Організація та проведення моніторингу ефективності забезпечення економічної безпеки України // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 4(57) : у 2 ч. Ч. 2 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. С. 190—205.

Citation: Akimova, L. M. (2018). Orhanizatsiia ta provedennia monitorynhu efektyvnosti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy. *Efficiency of Public Administration*, Issue 4(57), pp. 190-205.